

Interná smernica č. 13/2018

Program prevencie a riešenia šikanovania na ZŠ M. R. Štefánika v Lučenci

v súlade so Smernicou č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach

Čl. 1

Úvodné ustanovenia

Tento pokyn sa vydáva za účelom prevencie a riešenia šikanovania na škole.

ZŠ M. R. Štefánika v Lučenci je školou, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách.

Naším cieľom je vytvárať pozitívnu klímu v škole rešpektujúc hodnoty priateľstva, tolerancie, spolupráce, pomoci a solidarity. Vytvárame priestor dôvery pre otázky a problémy našich žiakov, zamestnancov a rodičov.

Čl. 2

Pôsobnosť

Tento pokyn sa vzťahuje na činnosť

- a. školy
- b. školského klubu detí

Tento pokyn sa týka pedagogických a odborných zamestnancov, ktorí:

- a. ktorí realizujú výchovno - vyučovací proces,
- b. ktorí vykonávajú počas prestávok pedagogický dozor na chodbách,
- c. ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho druhu (školské výlety, exkurzie, kultúrne podujatia, športové podujatia a ďalšie školské akcie),
- d. ktorí realizujú záujmové útvary.

Tento pokyn sa týka aj všetkých nepedagogických zamestnancov školy.

Čl. 3

Charakteristika šikanovania

3.1 Šikanovaním sa rozumie:

- a. akékoľvek správanie žiaka alebo žiakov, ktorého zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, prípadne ich ohrozenie alebo zastrášovanie
- b. úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.

3.2 Podstatou šikanovania je najmä:

- a. úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
- b. agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c. prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.

3.3 Šikanovanie sa môže prejaviť:

- a. **v priamej forme**, najmä fyzickými útokmi, urážaním, nadávkami, posmechom, zosmiešňovaním, príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzením vecí, vyhrážaním,

zастраšováním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním alebo

- b. **v nepriamej forme**, najmä prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.

3.4 **Kyberšikanovaním** je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno – komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.

3.5 Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky:

- a. sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
- b. agresor vystupuje často anonymne,
- c. útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť
- d. agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno – komunikačné technológie umožňujú,
- e. útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
- f. útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
- g. agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
- h. útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
- i. obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
- j. obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
- k. zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.

3.6 Šikanovanie môže naplniť skutkovú podstatu trestného činu alebo priestupku.

3.7 Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin (podľa Trestného zákona):

- a. ublíženia
- b. obmedzovania osobnej slobody
- c. lúpeže
- d. vydierania
- e. hrubého nátlaku
- f. nátlaku
- g. porušovania domovej slobody
- h. sexuálneho násillia
- i. sexuálneho zneužívania
- j. krádeže
- k. neoprávneného užívania cudzej veci
- l. poškodzovania cudzej veci
- m. nebezpečného vyhrážania sa
- n. nebezpečného prenasledovania
- o. výroby detskej pornografie
- p. rozširovania detskej pornografie
- q. prechovávaní detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení
- r. ohovárania

3.8 Šikanovanie môže naplniť skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu alebo priestupku proti majetku.

3.9 Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.

3.10 Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin:

- a. neprekazenia trestného činu,
- b. neoznámenia trestného činu,
- c. ublíženia na zdraví.

Čl. 4 Prevenia šikanovania

4.1 Prevenia šikanovania sa zabezpečuje najmä formou:

- a. súčasti výchovno – vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca v rámci každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém:
  - osobnostný a sociálny rozvoj,
  - mediálna výchova,
  - multikultúrna výchova,
  - ochrana života a zdravia,
  - výchova a vzdelávanie k ľudským právam,
  - výchova k občianstvu,
  - boj proti extrémizmu,
  - výchova k manželstvu a rodičovstvu a
- b. súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo organizovaných inými relevantnými subjektmi.
- c. realizácie preventívnych programov v rámci triednických hodín, hodín etickej a náboženskej výchovy, občianskej náuky alebo iných predmetov.

4.2 Riaditeľ školy, koordinátori prevencie, sociálny pedagóg, školský psychológ, školský špeciálny pedagóg a triedni učitelia priebežne informujú zákonných zástupcov, opatrovníka osoby, ktorým súd zveril dieťa do osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti alebo do starostlivosti budúcich osvojiteľov (ďalej len osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa) alebo zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu o preventívnych činnostiach školy.

Pri realizácii preventívnych činností školy riaditeľ školy, sociálny pedagóg, školský psychológ, školský špeciálny pedagóg, koordinátori prevencie a triedni učitelia venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností.

Za efektívnu stratégiu v príslušnej oblasti sa nepovažujú jednorázové činnosti, kultúrne podujatia, moralizovanie a zastrasovanie.

Na ZŠ M. R. Štefánika v Lučenci realizujú prevenciu:

- sociálny pedagóg
- školský psychológ
- školský špeciálny pedagóg
- koordinátori prevencie sociálno – patologických javov na I. a II. stupni a v ŠKD
- koordinátori internetovej prevencie na I., II. stupni a v ŠKD
- triedni učitelia

Zodpovední pedagogickí a odborní zamestnanci vypracovávajú plán svojej činnosti, realizujú preventívne aktivity v triednych kolektívach, vo vybraných skupinách žiakov, estetizujú prostredie školy, zúčastňujú sa vzdelávacích podujatí, organizujú vzdelávacie podujatia v tejto oblasti aj pre zákonných zástupcov.

ZŠ M. R. Štefánika v Lučenci vytvára pre žiakov priestor dôvery. Žiaci majú k dispozícii 3 schránky dôvery určené pre riaditeľku školy pri sekretariáte školy, jedna schránka sa nachádza na I. a jedna na II. stupni. Za tieto schránky zodpovedajú koordinátori prevencie sociálno – patologických javov na I. stupni/ŠKD a na II. stupni.

Pedagogickí a odborní zamestnanci ZŠ M. R. Štefánika v Lučenci vytvárajú prostredie dôvery pre žiakov, ktorí sa môžu so svojimi problémami a otázkami obrátiť na pomoc prostredníctvom osobného rozhovoru ako aj prostredníctvom informačno – komunikačných technológií (e-mail, Facebook).

ZŠ M. R. Štefánika realizuje preventívne programy v práci so žiakmi: Zippiho kamaráti, Druhý krok, Program vyučovania šľastia, Správaj sa normálne, Cesta ku kariére, v spolupráci s CPPPaP preventívne aktivity zamerané na tvorbu kolektívov a pod.

4.3 Riaditeľ školy, koordinátori prevencie a triedni učitelia preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiadúcemu vplyvu neodborných činností, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.

4.4 Riaditeľ školy oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania:

- a. všetkých žiakov príslušnej školy a ich zákonných zástupcov,
- b. zamestnancov školy príslušnej školy,
- c. osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
- d. zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu

Na informovanie o preventívnych programoch a aktivitách slúži webová stránka školy, nástenky prevencie, rodičovské združenia.

4.5 Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania. Pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie najmä:

- a. vytvára pozitívne prostredie v škole,
- b. podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí,
- c. určuje v školskom poriadku pravidlá:
  - správania sa vrátane sankcií za ich porušenie,
  - používania informačno – komunikačných technológií (mobilných telefónov, tabletov, počítačov a iných komunikačných technológií) v priestoroch školy,
- d. rozpracúva podrobnosti prevencie a riešenia šikanovania žiakov vo vnútornom poriadku školy,
- e. zabezpečuje v súlade s pracovným poriadkom školy zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
- f. oboznamuje pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,
- g. informuje o postupe pri zistení šikanovania, najmä:
  - pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov,
  - žiakov,
  - zákonných zástupcov žiaka,
  - osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
  - zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
- h. zabezpečuje zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú,
- i. určuje v pracovnom poriadku školy povinnosť zamestnancov školy oznamovať podozrenie zo šikanovania,
- j. zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov,
- k. spolupracuje s odbornými zamestnancami príslušného CPPPaP a ďalšími odbornými pracoviskami poradenských služieb a preventívnych služieb v regióne,
- l. spolupracuje pri realizácii preventívnych aktivít so školskými mediátormi,
- m. zapája do prevencie šikanovania žiacku školskú radu, radu školy a zriaďovateľa.

Čl. 5 Metódy riešenia šikanovania

5.1 Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba zostavuje **tím zamestnancov školy**, ktorý navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania.

Na ZŠ M. R. Štefánika v Lučenci tento tím zamestnancov tvorí: riaditeľ školy, zástupcovia riaditeľa školy, triedny učiteľ, školský špeciálny pedagóg, sociálny pedagóg, školský psychológ poprípade zástupcovia UPSVaR, polície, poradenských zariadení.

5.2 Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania najmä:

- a. zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí,
- b. zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,
- c. vykonáva opatrenia na zabránenie novej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,
- d. preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,
- e. zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,
- f. zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
- g. uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátormi informatizácie alebo externým expertom,
- h. kontaktuje vo vzťahu k obeť, agresorovi a svedkovi šikanovania:
  - zákonných zástupcov,
  - osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
  - zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
  - zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený,
- i. kontaktuje miestne príslušné centrum,
- j. zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
- k. vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
- l. zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických alebo odborných zamestnancov,
- m. udelí výchovné opatrenie agresorovi podľa platného Školského poriadku ZŠ M. R. Štefánika v Lučenci,
- n. ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu.

Čl. 6 Opatrenia na riešenie šikanovania

6.1 Opatreniami na riešenie šikanovania pre obeť a jej zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je obeť umiestnená na základe rozhodnutia súdu sú najmä

- a. odporúčanie vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť,
- b. zabezpečenie skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrom,
- c. zaistenie bezpečia obeť,
- d. zabezpečenie informovania a poradenstva o šikanovaní

6.2 Opatreniami na riešenie šikanovania pre agresora a jeho zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je agresor umiestnený na základe rozhodnutia súdu sú najmä:

- a. odporúčanie zákonným zástupcom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť centra,
- b. preloženie agresora do inej triedy alebo do inej výchovnej skupiny, ak je agresor schopný stále ohrozovať svoje okolie,
- c. uloženie opatrenia vo výchove v súlade so Školským poriadkom pre žiakov ZŠ M. R. Štefánika v Lučenci.

6.3 Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec je povinný šikanovanie, alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeti bezodkladne poskytnúť pomoc.

Čl. 7

Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

7.1 Riaditeľ školy je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil

- šikanovania,
- spáchania trestného činu alebo opakovane páchal priestupky v súvislosti so šikanovaním.

7.2 Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť

- podozrenie podľa odseku 1,
- skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,
- opatrenia, ktoré prijal.

Čl. 8

Spolupráca školy so zákonnými zástupcami žiakov, osobami, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadením, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu

8.1 Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľ školy, koordinátor prevencie, výchovný poradca, ďalší pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci (školský špeciálny pedagóg, školský psychológ, sociálny pedagóg) s rodinou obete a s rodinou agresora.

8.2 Pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci dbajú pri rozhovore so zákonným zástupcom obete, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií.

8.3 Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadeniu, v ktorom je umiestnený na základe rozhodnutia súdu, umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória.

8.4 O úkonoch podľa tohto článku osoba poverená riaditeľom školy vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.

Táto smernica je zverejnená na webovej stránke školy, prístupná rodičom na IŽK ako aj súčasťou dokumentácie triedneho učiteľa, koordinátorov prevencie, odborných zamestnancov. S touto smernicou sa oboznamujú všetci žiaci školy.

Táto smernica nahrádza smernicu platnú od 1.10.2016.

Prejednané na pedagogickej rade 26.9.2018. Platnosť od 1.10.2018.

Mgr. Gabriela Aláčová
riaditeľka školy

Tím pedagogických a odborných zamestnancov školy zodpovedných za prevenciu a riešenie výskytu šikanovania v školskom roku 2018/2019

1. Mgr. Gabriela Aláčová, riaditeľka školy
2. PaedDr. Martina Pataiová, zástupkyňa riaditeľky školy pre primárne vzdelávanie a ŠKD
3. Ing. Agnesa Setničková, zástupkyňa riaditeľky školy pre nižšie stredné vzdelávanie
4. PhDr. Želmíra Čepková, školský špeciálny pedagóg
5. Mgr. Mariana Krupová, školský psychológ
6. Mgr. Monika Zakovičová, sociálny pedagóg
7. Triedni učitelia/pedagógovia
8. Mgr. Stanislav Polomský, koordinátor prevencie sociálno – patologických javov na I. stupni
9. Lenka Rusnáková, koordinátorka prevencie sociálno – patologických javov v ŠKD
10. Mgr. Danka Trnková, koordinátorka prevencie sociálno – patologických javov na II. stupni a koordinátorka IT prevencie
11. Mgr. Peter Kleja, koordinátor IT prevencie na I.stupni
12. Bc. Michaela Bozsóová, koordinátorka IT prevencie na I. stupni

Inštitúcie, s ktorými škola spolupracuje:

CPPPaP Lučenec

OO PZ Lučenec

ÚPSVaR Lučenec